

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวิद्यุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่มีทีมวิจัยประกอบด้วยตัวแทนจากภาคีกลุ่มต่างๆ ในตำบลป่าสัก เข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัย วิธีดำเนินการทำวิจัยขั้นตอน ดังนี้

แหล่งข้อมูล/วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดประเภทของข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและ การสัมภาษณ์รายบุคคลและกลุ่มบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการใช้กล้องถ่ายรูป บันทึกภาพ บันทึกเสียง และแบบสอบถามเพื่อช่วยให้การเก็บข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้ถูกรวบรวมไว้แล้ว เช่น เอกสาร รายงานการวิจัย บทความ วารสารสิ่งพิมพ์ รวมถึงข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2. วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1.2.1 การค้นคว้าจากเอกสาร ในส่วนของข้อมูลพื้นฐาน ประวัติการก่อตั้งวิद्यุชุมชน และข้อมูลบริบทชุมชนบางส่วน

1.2.2 การสัมภาษณ์ (Interview) คือการสนทนาซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการ เป็นการถาม-ตอบกันโดยตรง หากมีข้อสงสัยหรือเข้าใจไม่ชัดเจนก็ต้องมีการทำความเข้าใจให้ชัดเจนทันที ซึ่งผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ใช้คำถามในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มีวิธีการลักษณะคล้ายกับการพูดคุยแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เช่น บุคคลทั่วไปในชุมชน เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์แบบผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informant Interview) เป็นการซักถามบุคคลที่ผู้วิจัยเลือกขึ้น เพราะเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติพิเศษ เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก เช่น คณะกรรมการบริหารจัดการ ผู้จัดการรายการ รวมไปถึง ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ฯลฯ

1.2.3 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการสังเกตการณ์ในขณะที่ดำเนินการวิจัยทั้งจากการจัดเวทีวิเคราะห์วิถุชุมชน การสัมภาษณ์ การจัดเวทีการประชุม ซึ่งได้มีการบันทึกกระบวนการไปพร้อมๆกัน

1.2.4 การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีผู้เข้าร่วมพูดคุยประมาณ 10-15 คน มีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้ตั้งประเด็นในการสนทนา ชักจูงให้เกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นในการสนทนา และมีผู้บันทึกเพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนา

1.2.5 การจัดเวทีเสวนา เพื่อการวิเคราะห์ชุมชนและวิเคราะห์วิถุชุมชน การวางแผนการดำเนินงาน/กิจกรรมต่างๆของชุมชน โดยใช้กระบวนการ ในการจัดเวทีเสวนาเพื่อระดมความคิด

1.2.6 การจดบันทึก ผู้วิจัยใช้เทคนิคการจดบันทึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบ ในการเขียนผลการวิจัย

1.2.7 การบันทึกภาพ และบันทึกเสียงบุคคล เหตุการณ์ และกิจกรรมต่างๆ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้เลือกสถานีวิถุชุมชนคนเมืองหละปูน หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แห่งนี้เป็นสื่อกลางของงานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบไปด้วย 18 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านสันคะยอม

หมู่ที่ 2 บ้านหนองบัว

หมู่ที่ 3 บ้านป่าดิงงาม

หมู่ที่ 4 บ้านหลุก

หมู่ที่ 5 บ้านหนองปลาขอ

หมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก

หมู่ที่ 7 บ้านน้ำพุ

หมู่ที่ 8 บ้านห้วยม้าไก่อ

หมู่ที่ 9 บ้านกอเปา	หมู่ที่ 10 บ้านหนองหลุม
หมู่ที่ 11 บ้านหนองท่า	หมู่ที่ 12 บ้านสันหลวง
หมู่ที่ 13 บ้านหนองซิว	หมู่ที่ 14 บ้านหนองไซ
หมู่ที่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลือง	หมู่ที่ 16 บ้านทรายทอง
หมู่ที่ 17 บ้านใหม่ร่องเกลบ	หมู่ที่ 18 บ้านใหม่จตุจักร

2. ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มเป้าหมายหลัก

- คณะกรรมการวิทยุชุมชน “คนเมืองหละปูน” และ ผู้จัดการ

กลุ่มเป้าหมายรอง

- แกนนำกลุ่มต่างๆ ในตำบลป่าสัก ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มชมรม อสม กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กลุ่ม ท้องถิ่น และกลุ่มเด็กและเยาวชน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการบริหารจัดการวิทยุชุมชน สามารถแบ่ง ออกเป็นส่วนๆ ได้ดังนี้

- 3.1 ศึกษาข้อมูลจากรูปแบบการดำเนินงาน การบริหารจัดการของวิทยุชุมชน
- 3.2 ศึกษาข้อมูลจากปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชน
- 3.3 ศึกษาข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิทยุชุมชน ตลอดจนความ ต้องการของชุมชนต่อวิทยุชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ ข้อมูลที่ได้จาก การสอบถาม การสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชุม การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถอธิบายถึงขั้นตอนของการบริหารจัดการวิทยุชุมชน และอธิบายถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการบริหารจัดการของวิทยุชุมชน ตลอดจนอธิบายถึงปัญหาและ อุปสรรคต่างๆ ของวิทยุชุมชน โดยอาศัยองค์ความรู้จากการบริหารจัดการวิทยุชุมชนมาเป็นตัว

ดำเนินการให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และทดลองแนวทางการบริหารจัดการวิทยุชุมชนร่วมกัน ตลอดจน เพื่อให้สามารถตอบ โจทย์วิจัยที่ตั้งไว้ได้

การอธิบายผลและการเขียนรายงานการวิจัย

เป็นการอธิบายและการเขียนในเชิงพรรณนา (Descriptive Essays) ตามลำดับขั้นตอนที่เกิดขึ้น

กระบวนการดำเนินการวิจัย

1. กิจกรรม“ลงพื้นที่ทำความรู้จักพื้นที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนฯ” ที่มาของกิจกรรม

การสำรวจพื้นที่ เพื่อทำความรู้จักกับพื้นที่เป็นขั้นตอนแรกของการลงพื้นที่ศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ ตลอดจนสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ที่ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว เป้าหมายหลักในกิจกรรมนี้คือการที่ได้สร้างความคุ้นเคยกับชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนฯ และข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของบริบทชุมชนและของวิทยุชุมชนฯ เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาของวิทยุชุมชนฯซึ่งจากข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าวจะนำไปสู่การคิด โครงการ แผนงาน หรือเป้าหมายของการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
2. เพื่อให้ทราบสถานการณ์ ประวัติความเป็นมาในอดีต และสถานการณ์ในปัจจุบัน ปัญหา/ อุปสรรคที่เกิดขึ้นของวิทยุชุมชน

ระยะเวลา เมษายน 2551 – พฤษภาคม 2551

สถานที่ สถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน หมู่ที่ 6 ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. สมุดจดบันทึก
3. ปากกา

กระบวนการดำเนินงาน

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนตำบลป่าสัก จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ลงพื้นที่สอบถามข้อมูลเบื้องต้นทั่วไปในชุมชนตำบลป่าสักร่วมกับพี่เลี้ยง node มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งก่อนที่จะมีการลงพื้นที่นั้น ได้ถูกพูดคุยกันถึงประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจตอนนั้นผู้วิจัยได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับประเด็น “สื่อ” สื่อในชุมชน การสื่อสารในชุมชน ต่อมาก็ได้ลงพื้นที่ จนได้ทราบว่า มี “สื่อวิทยุชุมชน” อยู่ในพื้นที่แห่งนี้คือ วิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน

3. เดินทางไปยังสถานที่ตั้งวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุน คูบอร์ครายชื่อคณะกรรมการ

4. เดินทางไปยังบ้าน ประธานวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน และสอบถามถึงข้อมูลเบื้องต้นทั่วไปเกี่ยวกับวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน

บทเรียนที่ได้

1. ด้านภาษา ผู้วิจัยเป็นคนต่างพื้นที่ที่เข้ามาทำการวิจัยในพื้นที่ตำบลป่าสัก ซึ่งภาษาที่ใช้ในพื้นที่ป่าสักนั้น เป็นภาษาที่เรียกกันว่า “ภาษาของ” ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการปรับตัวและศึกษาถึงความหมายของคำบางคำที่ผู้วิจัยไม่ทราบ และจากการที่ได้ลงพื้นที่หลายๆครั้งทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้และปรับตัว ทำให้ง่ายต่อการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลต่างๆและหมดปัญหาเรื่องของการสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยกับคนในชุมชน

2. การที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาวิจัยในพื้นที่ การแนะนำตัวถือเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อบอกถึงวัตถุประสงค์ของการเข้ามาในพื้นที่

2. กิจกรรม การจัดเวที “ระดมปัญหา/ อุปสรรค ของวิทยุชุมชนฯ และความต้องการของผู้เข้าร่วมเวทีต่อวิทยุชุมชนฯ”

ที่มาของกิจกรรม

จากการที่ได้มีการลงพื้นที่ทำความรู้จักพื้นที่ สถานที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนฯแล้ว ตลอดจนประวัติความเป็นมาของวิทยุชุมชนฯที่ผ่านมา แม้จะมีการดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาหลายปีด้วยกัน แต่คณะกรรมการ ผู้จัดรายการ หรือผู้ที่มีส่วนร่วมกับวิทยุชุมชนฯ ยังขาดความตระหนัก ให้มีการจัดประชุม พุดคุย แลกเปลี่ยน รวมถึงการระดมปัญหาต่างๆ ร่วมกัน เพื่อการปรับใช้ในการหาวิธีการ การปรับเปลี่ยนการดำเนินงานหรือแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน ส่งผลให้การดำเนินงานของคณะกรรมการ ยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร ดังนั้น การจัดเวทีการระดมปัญหา/อุปสรรค ของวิทยุชุมชนฯและความต้องการของผู้เข้าร่วมเวทีต่อวิทยุชุมชนฯนี้ เพื่อที่จะให้ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุมสะท้อนถึงปัญหา

ในแง่มุมมองของตนเอง แสดงความคิดเห็น และจะได้มีการรวบรวมปัญหา/ อุปสรรคและความต้องการที่ได้ เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพบปะพูดคุย ทำความรู้จักสร้างความคุ้นเคยของคนผู้เข้าร่วมประชุมกับผู้วิจัยที่จะเข้ามาทำงานวิจัย
2. ทราบสถานการณ์ในอดีต และปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นของวิद्यุชุมชนฯ
3. เพื่อหาข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯ

วันที่ 15 มิถุนายน 2551 (เวลา 9.00-12.00 น.)

สถานที่ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษบรูฟ
6. สีสื่อ

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. กลุ่มแม่บ้าน ต.ป่าสัก จำนวน 9 คน
2. ผู้จัดการสถานีวิทยุชุมชนศรีบัวบาน จำนวน 1 คน
3. สภาวัฒนธรรม จังหวัดลำพูน จำนวน 1 คน
4. คณะกรรมการวิทยุชุมชนฯ จำนวน 3 คน
5. ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนฯ จำนวน 2 คน
6. บุคคลทั่วไป จำนวน 3 คน
7. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 4 คน

กระบวนการดำเนินงาน

1. ลงทะเบียน ผู้เข้าร่วมประชุม
2. ประธานกล่าวเปิดการประชุม
3. แนะนำตัว ของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน
4. ชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดประชุม

5. แลกเปลี่ยน / กล่าวถึงประวัติของวิद्यุชุมชน การก่อตั้ง และการดำเนินงาน ฯลฯ
6. กล่าวถึงสถานการณ์วิद्यุชุมชนฯ ในปัจจุบัน การดำเนินงาน
7. ระดมปัญหาที่เกิดขึ้นกับวิद्यุชุมชน และความต้องการที่จะแก้ปัญหา รวมไปถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯ
8. สรุปปัญหา และ ความต้องการที่จะแก้ปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ
9. ท่านประธานกล่าวปิดการประชุม

บทเรียนที่ได้

1. เนื่องจากเวทีการประชุมนี้เป็นเวทีแรก ทำให้การดำเนินการยังไม่ราบรื่นเท่าที่ควร เนื่องจากผู้วิจัยยังขาดความชำนาญในการดำเนินงานให้เป็นไปตามกำหนดการที่ตั้งไว้
2. การจัดเวทีประชุมในครั้งนี้ ควรมีพี่เลี้ยงมาให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือในกระบวนการ เพราะนอกจากจะเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้วิจัยแล้ว ยังช่วยในการชี้แจงความเข้าใจระหว่างชุมชนกับงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ดีกว่าผู้วิจัย

3. กิจกรรม การลงพื้นที่ “สัมภาษณ์เชิงลึก คณะกรรมการและผู้จัดรายการ”

ที่มาของกิจกรรม

การลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก คณะกรรมการและผู้จัดรายการ เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ผู้วิจัยได้วางแผนขึ้นในระยะแรกก่อนมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งหลังจากที่มีการจัดเวที “ระดมปัญหา/ อุปสรรค ของวิद्यุชุมชนฯ และความต้องการของผู้เข้าร่วมเวทีต่อวิद्यุชุมชนฯ” ที่ผ่านมา แม้จะได้ข้อมูลในส่วนของปัญหา/ อุปสรรคและความต้องการฯ อยู่ส่วนหนึ่ง แต่ผู้วิจัยต้องการทบทวนข้อมูลที่ได้จากเวทีฯ กับคณะกรรมการและผู้จัดรายการเพิ่มเติม ด้วยเหตุที่ว่าจากเวทีฯ ที่ผ่านมามีคณะกรรมการและผู้จัดรายการบางท่านที่ไม่ได้เข้าร่วมเวที ผู้วิจัยคิดว่าอาจจะยังได้ข้อมูลปัญหา/ อุปสรรคและความต้องการฯ ไม่ครบ จึงเป็นที่มาของการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตรวจสอบข้อมูลปัญหา/อุปสรรคที่ได้จากเวทีการประชุมที่ผ่านมา
2. เพื่อถอดองค์ความรู้ ข้อมูลในส่วนของปัญหา/ อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับวิद्यุชุมชน
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯ

ระยะเวลา เมษายน 2551 – พฤษภาคม 2551

- สถานที่ 1. สถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน
2. บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. สมุดจดบันทึก
3. ปากกา
4. เครื่องบันทึกเสียง
5. แบบสอบถาม

กระบวนการดำเนินงาน

1. ทบทวนรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลในส่วนของปัญหา/ อุปสรรค และปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯ ที่ได้ เพื่อใช้เป็นประเด็นคำถามต่างๆ โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นคำถามดังนี้

- 1.1 ด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการ เช่น อาชีพ หน้าที่การงาน รายได้ การศึกษา ความสนใจ สาเหตุที่ได้เข้าร่วมกับวิทยุชุมชนฯ
- 1.2 ปัญหา/ อุปสรรคที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงานของวิทยุชุมชน ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกของวิทยุชุมชนฯ
- 1.3 ความต้องการ ในการที่จะแก้ไขปัญหหรือการที่อยากจะทำให้วิทยุชุมชนพัฒนาขึ้น
2. จากนั้นได้มีการโทรศัพท์เพื่อติดต่อผู้ให้ข้อมูลในการขอสัมภาษณ์
3. ผู้วิจัยได้มีการตั้งกรอบคำถาม เพื่อไม่ให้เป็นการสัมภาษณ์ในขณะที่มีการซักถามหรือพูดนอกประเด็น
4. ผู้วิจัยได้มีการใช้แบบสอบถามเพิ่มเติมกับคณะกรรมการและผู้จัดรายการ เพื่อเป็นการขอข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของปัญหา/ อุปสรรค และความต้องการ กับวิทยุชุมชนฯ

บทเรียนที่ได้

1. การเตรียมตัว เตรียมพร้อมในส่วนของคำถามหรือข้อมูลที่ต้องการนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อผู้วิจัย ซึ่งจะได้ง่ายต่อการสอบถามเก็บข้อมูล
2. การใช้แบบสอบถาม จัดได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเก็บข้อมูลได้ในระดับหนึ่ง ผู้วิจัยต้องสังเกตถึงข้อจำกัดของผู้ให้ข้อมูล เพราะบางท่านจะถนัดพูด บรรยายให้ฟังมากกว่าเขียน

4. กิจกรรม การจัดเวทีการประชุม“การหาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนคนเมืองหละปูน” ที่มาของกิจกรรม

กิจกรรมการจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงการหาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนคนเมืองหละปูนนี้ ได้สืบเนื่องจากเวทีแลกเปลี่ยน “สะท้อนปัญหา/อุปสรรคและความต้องการ” ของผู้มีส่วนร่วมกับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยต้องการทราบถึงแง่มุมทางความคิด ความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนฯ ถึงแนวทางและทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนฯร่วมกัน

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนคนเมืองหละปูน
 2. เพื่อค้นหาทีมวิจัยร่วม

วันที่ 13 กรกฎาคม 2551 (เวลา 9.00-12.00 น.)

สถานที่ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษบรูฟ
6. สีชอล์ก

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 1 คน
2. ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน (2 หมู่บ้าน)
3. บุคคลทั่วไป จำนวน 4 คน
4. คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนฯ จำนวน 2 คน
5. ส.อบต จำนวน 1 คน
6. กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 5 คน
7. วิสาหกิจชุมชนศรีบัวบาน 1 คน
8. กลุ่มป่าชุมชน 1 คน
9. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง 1 คน

10. ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนฯ จำนวน 2 คน
11. พี่เลี้ยง (ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มช.) จำนวน 2 คน
12. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 3 คน

กระบวนการดำเนินงาน

1. ลงทะเบียน ของผู้เข้าร่วมประชุม
2. ท่านประธานกล่าวเปิดการประชุม
3. แนะนำตัว ของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน
4. ชี้แจงวัตถุประสงค์ที่มาในการจัดประชุมครั้งนี้
5. กล่าวถึงสถานการณ์ปัจจุบันของวิทยุชุมชน
6. สรุป ปัญหา/อุปสรรคและความต้องการ ของการประชุมครั้งที่ 1 (15/6/51)
7. ร่วมหารือถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของที่ประชุม และ ทำความเข้าใจระหว่างชุมชนกับการวิจัยเพื่อท้องถิ่น และบทบาทของผู้วิจัยกับการทำงานวิจัยร่วมกับวิทยุชุมชนและชุมชน
8. หาทีมวิจัย ผู้ร่วมทำงานวิจัยร่วมกัน เพื่อหาแนวทางพัฒนาและแก้ไขปัญหามหาวิทยุชุมชนร่วมกัน
9. การลงรายชื่อผู้เข้าร่วมทีมวิจัย
10. นัดประชุมครั้งต่อไป
11. กล่าวปิดการประชุม

บทเรียนที่ได้

1. การทบทวนกิจกรรม สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมการประชุมเข้าใจ และง่ายต่อการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
 2. การประสานงานที่ดี มีส่วนช่วยในการนัดหมายผู้เข้าร่วมประชุมให้เข้าร่วมประชุมตามที่ได้มีการนัดหมายไว้
- 5. กิจกรรม การจัดเวทีการประชุมกลุ่มย่อย “การหาแนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน” ที่มาของกิจกรรม**

จากที่ได้มีการจัดเวทีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงใหญ่ ถึงแนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนที่ผ่านมา แม้จะได้ข้อสรุปของแนวทางการพัฒนา

วิทยุชุมชนฯออกมาหลายแนวทางด้วยกัน ซึ่งได้จะมีการพัฒนาและทดลองแนวทางกัน
เรื่อยมา

จากการที่ผู้วิจัยได้มีการลงพื้นที่และพูดคุยถึงแนวทางที่ได้ทดลองปฏิบัติกันมา
“ถามว่า ณ วันนี้แนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนฯเพียงพอแล้วหรือ” ทีมวิจัยท่านหนึ่งได้
สะท้อนมุมมองความคิดของคนออกมาทำให้ผู้วิจัยและทีมวิจัยหลายท่านได้กลับมาคิด
ทบทวนถึงแนวทางเหล่านั้นว่า “แนวทางมีเท่านี้จริงหรือ”

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีการชักชวนกันหาหรือในเวทีการประชุมกลุ่มย่อยของทีม
วิจัยถึงการ “หาแนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนฯ” เพิ่มเติม เพื่อเป็นการเพิ่มเติมหรือเสริม
แนวทางเดิมที่ได้มีการเสนอไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการหาแนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน (เพิ่มเติม)

วันที่ 17 มีนาคม 2552, 26 มีนาคม 2552, 18 เมษายน 2552 (เวลา 9.00 - 16.00 น.)

สถานที่ โรงเรียนอรพินพิทยา จังหวัดลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษบรูฟ
6. สีช็อค

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. นายธงชัย ช่อประดิษฐ์
2. นายสนิท อภัย
3. นายประเสริฐ กิตติศักดิ์
4. นายสรวิทย์ จันทาเวียง
5. นายกนก มณีวงศ์
6. นายสกลวัฒน์ เสวตรัตนกุล
7. นายอนุรักษ์ เศรษฐสมบัติ

ลิขสิทธิ์ในหนังสือวิทยุชุมชนฯ เชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

กระบวนการดำเนินงาน

1. ผู้วิจัยใช้การประสานงาน โทรศัพท์เพื่อนัดหมาย แกนนำที่วิจัยหลัก สถานที่ และเวลานัดหมาย
2. เมื่อถึงเวลานัดหมาย ผู้วิจัยได้มีการกล่าววัตถุประสงค์ของการจัดการประชุมฯ
3. ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
4. สรุปข้อมูลผลการประชุม
5. ทหารอถึงกิจกรรมที่จะดำเนินต่อไป
6. นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

บทเรียนที่ได้

1. การประสานงานทำความเข้าใจระหว่างผู้นำและผู้เข้าร่วมการประชุมเป็นสิ่งสำคัญ หากมีข้อข้องใจหรือข้อซักถามให้มีการทักท้วงทันที เพื่อไม่ให้เป็นการเข้าใจผิดกันทั้งสองฝ่าย

6. กิจกรรม “การเชิญกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมกับวิถุชุมชนฯ”

ที่มาของกิจกรรม

สืบเนื่องจากการจัดเวทีการประชุม “การหาแนวทางการพัฒนาวิถุชุมชนคนเมือง หละปูน” ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2551 ที่ผ่านมา ถึงแนวทางต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาวิถุชุมชนฯ ให้ดีขึ้นนั้น จากข้อมูลที่ได้คือ “แนวทางที่จะทำให้อวิถุชุมชนฯ มีการพัฒนาขึ้นได้ จะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน/องค์กร เช่น อบต.หรือกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มวัฒนธรรม ผู้นำชุมชน พระ ฯลฯ กล่าวคือ การเอาที่กลุ่มต่างๆ ข้างต้นมาร่วม เชื่อว่าการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ จะสามารถช่วยพัฒนาวิถุชุมชนฯ ให้ดีขึ้นได้” ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมการเชิญกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมกับวิถุชุมชนฯ นี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน/ องค์กร หรือกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมกับวิถุชุมชนฯ
2. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันของคนในชุมชนต่อวิถุชุมชนฯ และเป็น การประชาสัมพันธ์วิถุชุมชนฯ ให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น

ระยะเวลา สิงหาคม 2551 – ธันวาคม 2551

สถานที่ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. โทรศัพท์
2. จดหมายเชิญ
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา

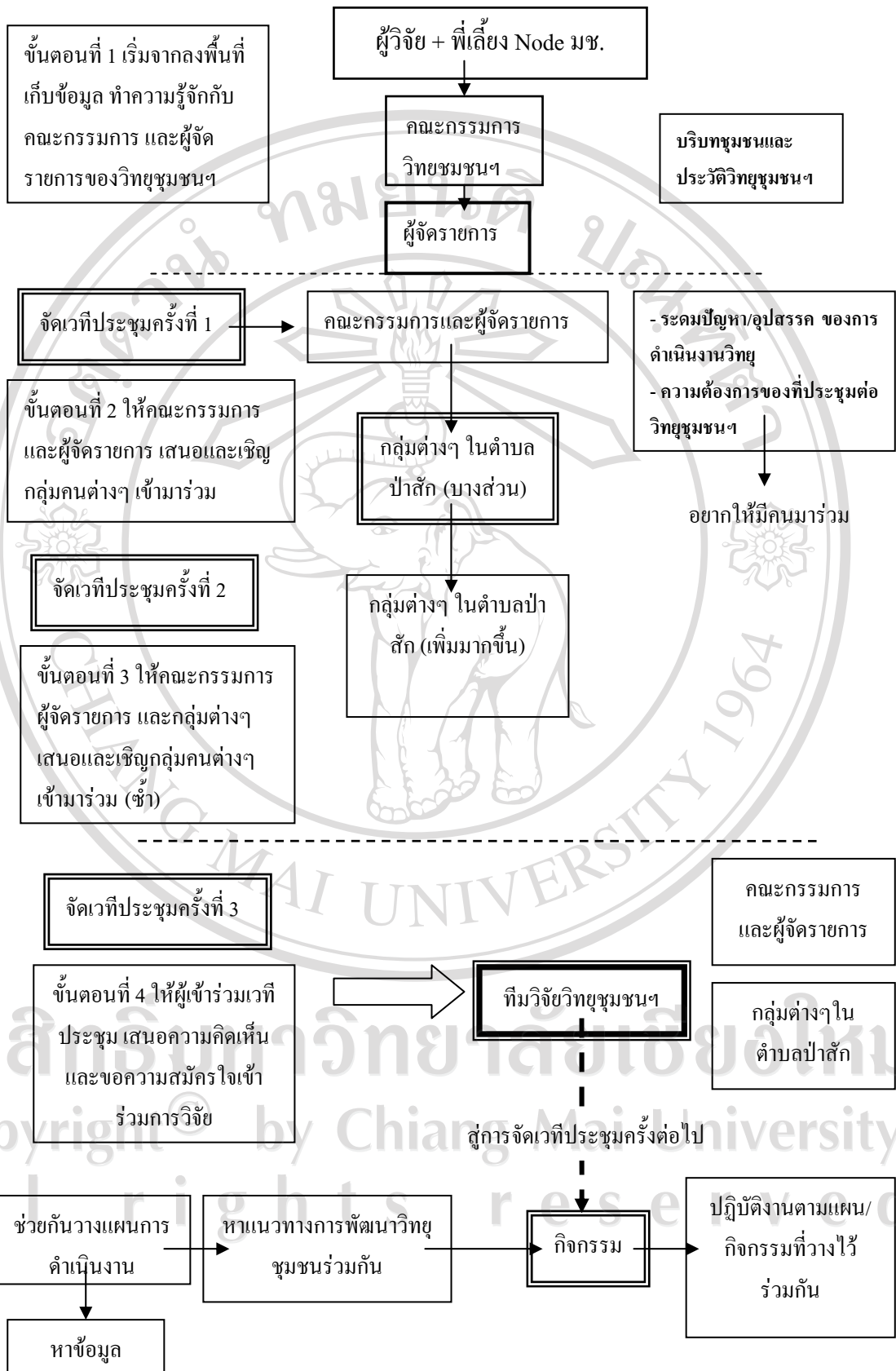
กระบวนการดำเนินงาน

หลังจากที่ได้มีการจัดเวทีในวันที่ 13 กรกฎาคม 2551 ผู้วิจัยและทีมวิจัยก็ได้มีการเชิญชวนกลุ่มต่างๆมาเข้าร่วม ดังนี้

1. การลงพื้นที่ ไปเยี่ยมเยือน พูดคุยกับประธานกลุ่มต่างๆ ในตำบล (บางกลุ่ม) เพื่อชักชวนมาร่วมกิจกรรม การดำเนินงานกับวิทยุชุมชนฯ
2. การใช้จดหมายเชิญ มีการส่งจดหมายไปยังกลุ่มต่างๆ ในตำบล (บางกลุ่ม) หรือหน่วยงาน/ องค์กร ก่อนจะมีการจัดเวทีการประชุม
3. การติดต่อประสานงานทางโทรศัพท์ มีการใช้เครื่องมือการสื่อสาร โทรศัพท์เพื่อประสานไปยังประธานหรือตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในตำบล (บางกลุ่ม) และหน่วยงาน/ องค์กรต่างๆ เพื่อทำการเชิญชวนเข้าร่วมเวทีการประชุม

โดยผู้วิจัยได้สรุปตามแผนภาพกระบวนการค้นหาทีมวิจัย และการเชิญกลุ่มต่างๆเข้ามา ร่วมกับวิทยุชุมชนฯ ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพ 5 กระบวนการค้นหาทีมวิจัย และการเชิญกลุ่มต่างๆเข้าร่วมกับวิทยุชุมชนฯ

7. กิจกรรม “การขอจดทะเบียนวิทยุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์”

ที่มาของกิจกรรม

การจัดตั้งวิทยุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์เป็นอีกหนึ่งแนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนฯ ที่มีการเสนอแนวคิดให้มีการขอจดทะเบียนวิทยุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ซึ่งองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ว่านี้ หมายถึง องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 จัดตั้งขึ้นเพื่อสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ทางองค์กรสาธารณประโยชน์พึงจะได้รับ และการที่ได้ประกาศต่อสาธารณชนเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนถึงการให้วิทยุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่ขึ้นหรือเอื้อประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

สืบเนื่องจากการจัดเวทีการประชุม “การหาแนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน” ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2551 ได้ข้อสรุปถึงแนวทางที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาวิทยุชุมชนฯ ให้ดียิ่งรวมทั้งเป็นที่รู้จักของคนในชุมชน ตลอดจนวิธีการหาคนทั่วไป องค์กร/หน่วยงานหรือกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมทำให้วิทยุชุมชนฯ เกิดการพัฒนาขึ้นได้นั้น ควรจะมีการจดทะเบียนวิทยุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และความน่าเชื่อถือให้กับชุมชน รวมทั้งมีผลประโยชน์ต่อชุมชน และเป็นของสาธารณะ ไม่ขึ้นกับหน่วยงานหรือองค์กรใด และไม่ใช้ของบุคคลใด บุคคลหนึ่ง แต่วิทยุชุมชนฯ เป็นของส่วนรวม จึงได้มีการทดลองดำเนินการเพื่อขอจดทะเบียนให้วิทยุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ดังกล่าว

วัตถุประสงค์ เพื่อให้วิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน ได้รับการรับรองจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์

ระยะเวลา สิงหาคม 2551 – ธันวาคม 2551

สถานที่ สถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน

เครื่องมือที่ใช้

1. เอกสารต่างๆ ของวิทยุชุมชนฯ
2. คอมพิวเตอร์
3. ปากกา

ผู้เข้าร่วมลงรายชื่อเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการวิทยุชุมชนฯ

1. นายประเสริฐ กิตติศักดิ์
2. นายชุม กันทา

3. นายธงชัย ช่อประดิษฐ์
4. นายอเนก พิงคะสัน
5. นายเสาร์แก้ว ทาระศักดิ์
6. นายทวี ศรีวิชัย
7. นายกนก มณีวงศ์
8. นายชำนาญ พิงคะสัน
9. นายสนิท อภัย
10. นายทัศน์ สุทธิกุล
11. นายณรงค์เดช กองมณี
12. นายประสิทธิ์ มานุพลา
13. นางกุลธิดา ท้วมเจริญ
14. นายจรูญ พญาเทพ
15. นายชนกฤต สวรรณพรหม
16. นายอดุลย์ กันระคำ
17. นายวิสุทธิ มโนวงศ์
18. นายสุวิษ ศรีวิชัย

กระบวนการดำเนินงาน

กิจกรรมนี้นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ ประธานคณะกรรมการผู้ก่อตั้งวิทยุชุมชนฯ แทบจะเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น ตั้งแต่การขอแบบฟอร์มคำร้องการขอจดทะเบียนองค์กรสาธารณประโยชน์ จาก พมจ. (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด) จากนั้นได้มีการรวบรวมข้อมูลในส่วนของการดำเนินงานวิทยุชุมชนฯ แบบสังเขป พร้อมกับแบบฟอร์มที่มีการกรอกข้อมูลส่งไปยัง พมจ.

แต่การขอจดทะเบียนวิทยุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ได้นั้น จะมีผู้ดำเนินการเพียงคนเดียวไม่ได้ เพราะจะต้องมีผู้ร่วมลงชื่อเป็นคณะกรรมการบริหารรายการวิทยุชุมชนฯ (ตามรายชื่อข้างต้น) รวมไปถึงผู้ให้การรับรองผลการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมในกรณีองค์กรภาคเอกชนมิได้เป็นนิติบุคคล คือ นายวิลาศ ศรีพายัพ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน และที่ปรึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ คือ 1. นายธงชัย ช่อประดิษฐ์ ประสบการณ์เป็นประธานสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น จ.ลำพูน สถาบันวิจัยหริภุญชัย จ.ลำพูน

2. นางวิลาวัณย์ อรุณสิทธิ์ อดีตรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จ.ลำพูน
สถาบันวิจัยทรัพยากรชีวภาพ จ.ลำพูน

หลังจากที่ได้มีการยื่นขอจดทะเบียนวิทยุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม 2551 และได้มีการแก้ไข เพิ่มเติมข้อมูลเรื่อยมา จนกระทั่ง ทางพมจ. ได้แจ้งให้ทราบว่าวิทยุชุมชนฯ ได้รับอนุญาตให้เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ในวันที่ 11 ธันวาคม 2551

บทเรียนที่ได้

1. การศึกษาทำความเข้าใจถึงกฎข้อระเบียบ รายละเอียดต่างๆ ของการขอจดทะเบียนวิทยุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์เป็นสิ่งจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลก่อนกรอกเอกสารขอยื่นจดทะเบียน ซึ่งหากไม่มีการศึกษารายละเอียดให้ชัดเจนจะทำให้ไม่ทราบถึงรายละเอียด ข้อบังคับ สิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่วิทยุชุมชนฯ ฟังจะได้รับ ซึ่งเป็นบทเรียนให้กับผู้วิจัยที่ไม่ได้มีการศึกษารายละเอียดให้ชัดเจน การตอบเหตุผลต่างๆ ให้กับผู้ที่สอบถามว่า “ทำไมต้องจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ แล้วจดทะเบียนวิทยุชุมชนฯ ได้อะไร” ซึ่งเป็นคำถามที่ทำให้ผู้วิจัยได้กลับมาทบทวนตัวเองว่าต้องมีการศึกษารายละเอียดให้ดีกว่าก่อน ที่จะดำเนินการสิ่งใด ไม่เช่นนั้นจะต้องกลับมาทบทวนศึกษารายละเอียดเพื่อนำไปตอบคำถามอีกครั้ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved